

Jannetje Appel x Hendrik Kruunbergen (1751-1812)

|

Adriaan Kruunberg x Maritje Hessels

|

Claas Brandjes x Grietje Krunenberg

|

Kaatje Brandjes x Daan van Baarsen

|

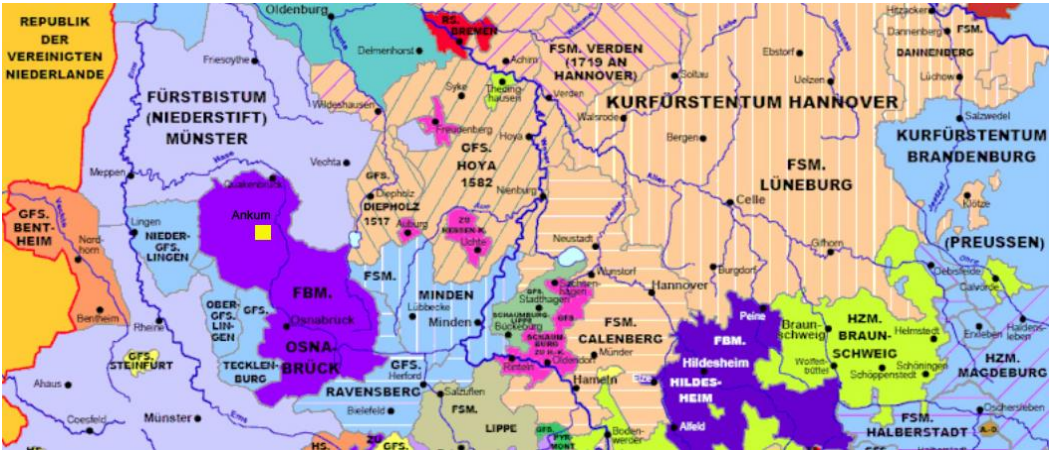
Willem van Baarsen

|

Henny van Baarsen

2017, Menslage, Nedersaksen, Duitsland (onbekende bron)

1789, Prinsbisdom Osnabrück (paars) (kaart Heilige Roomse Rijk, detail)

8. Hendrik Jansen Kruunbergen (1751-1812)

Hendrik Jansen Kruunbergen werd in 1751 als Heinrich Jansen Krömberg geboren in Menslage. Dat was destijds een stadje in het Prinsbisdom Osnabrück. Nu ligt het in de Duitse deelstaat Nedersaksen. Hij werd op 25 januari van dat jaar gedoopt in de Lutherse kerk. Hendrik was de oudste zoon van Johann Merten Krömberg en Lücke Adelheit Schmiets. Zijn ouders kregen uiteindelijk acht kinderen, waarvan er zes al op jonge leeftijd waren gestorven. Moeder Lücke was al een aantal jaren dement toen ze in 1798 stierf. Op dat moment waren er nog twee kinderen in leven: Hendrik en zijn broer Johann. Vader Johann Merten stierf in 1805 aan de gevolgen van waterzucht. Hendrik was toen al lang vertrokken, geëmigreerd naar Holland.

In die tijd was het Artland, de streek waarin Menslage ligt, een arm gebied. Dat gold eigenlijk voor grote delen van het westen van het huidige Duitsland. In de steenrijke Republiek der Verenigde Nederlanden was veel werk, en dus kon daar wel geld verdiend worden. Grote groepen seizoensarbeiders trokken in de zomermaanden naar Holland. Daar hielpen ze bij het maaien en hooien van het grasland of ze werkten in de veenderijen. Aan het einde van de zomer keerden ze dan weer huiswaarts. Soms echter bleven ze hangen, vooral als er liefde in het spel was. Menig seizoensarbeider vestigde zich hier definitief en trouwde met een Hollandse vrouw.

Hendrik was één van hen. Rond 1780, hij was toen bijna 30 jaar, besloot hij om naar Holland te emigreren. Dat zijn beroep in latere jaren maaier, modderman en mestboer was, kan een aanwijzing zijn dat zijn besluit om te emigreren is voorafgegaan door een periode waarin hij als Hannekemaaier[95] in de Republiek der Ver-

[95] Duitse seizoensarbeiders die alleen 's zomers in Holland maaiden en hooiden

en 7 July 1781
Hendrik Krimberg Jongman Woonende
binnen deezen Stadt = Ende
Jannetje Appel = Jongedogter Van Sunderdorp
Gethouwd den 22 Julius 1781

7 juli 1781, ondertrouw Hendrik en Jannetje in Monnickendam

2011, Lutherse Kerk, Zuideinde 39, Monnickendam (onbekende bron)

enigde Nederlanden was geweest. Hij meldde zich in 1781 aan als lidmaat bij de Lutherse kerk van Monnickendam[96]. In dat jaar zal hij hebben besloten om zich hier definitief te vestigen. Misschien komt dat, omdat hij verliefd was geworden op een Holland meisje: Jannetje Appel.

In datzelfde jaar doet hij bij de gemeente Monnickendam aangifte van zijn voorgenomen huwelijk met Jannetje Appel. Zij woont in Zunderdorp en is de dochter van de gereformeerde hooisteker Adriaan Sijmonsz Appel en Marijtje Sijmons de Waal. Jannetje werkte ten tijde van het huwelijk "op de plaats" van burgemeester Wallendal van Monnickendam. Op 22 juli 1781 trouwen ze “pro deo” in Monnickendam. Ze hoefden de vergoeding om te kunnen trouwen niet te voldoen aan de gemeente, omdat ze onvermogend waren.

Ze moesten wel trouwen, want Jannetje was al hoogzwanger. Misschien dat daarom de ouders van Jannetje akkoord gegaan zijn met dit huwelijk, ondanks het feit dat ze ongetwijfeld liever hadden gezien dat hun dochter met een gereformeerde jongen was getrouwd. Precies een week na de bruiloft wordt hun eerste kind al geboren. Ze gaven haar de naam Aaltje[97]. Na haar zouden nog acht kinderen worden geboren, waaronder Adriaan[98] in 1784. Ze werden allemaal evangelisch-luthers gedoopt. Een aantal van hen zou al op jonge leeftijd sterven; de zuigelingensterfte in die tijd was hoog door een gebrek aan hygiëne; er was bovendien geen remedie tegen kinderziekten.

Hendrik Kruunbergen had geen vast beroep. Variërend van maaier, modderman en mestboer pakte hij alles aan wat hij maar krij-

---

[96] lidmatenregister Monnickendam

[97] geboorteakte Aaltje Kruunberg, Monnickendam, 29-7-1781

[98] voor Adriaan Kruunberg, echtgenoot van Elisabet Karstens: zie bladzijde 91

1840 ca, winterlandschap met twee molens (Jan Jacob Spohler, Teylers Museum)

1810 ca, Sledevaart op het ijs (Andries Vermeulen, Rijksmuseum)

gen kon. Maar kennelijk was dat niet voldoende om van rond te komen. Hendrik en Jannetje behoorden tot de armen van de stad Monnickendam. Dit blijkt uit de lijsten van de lutherse kerk van Monnickendam waarop de jaarlijkse uitdeling van turf is vermeld. Vanaf 1787 komt Hendrik Kruunbergen daar ieder jaar op voor.

Bij de turfuitdeling die in 1787 op zondag 4 november gehouden werd, behoorde Hendrik tot de hulpvragers. Ook het jaar daarop, op zondag 2 november 1788 kreeg hij turf. Blijkbaar had men te maken met een strenge winter want op zondag 11 januari 1789 werd er zelfs extra turf uitgedeeld; ieder kreeg nog eens drie tonnen turf. De winter van 1788/1789 was inderdaad zeer streng. Aanvankelijk begon deze in november rustig en droog maar op 24 november stak er een onaangename noordoostenwind op. Het kwik blijft gedurende een maand rond het nulpunt hangen maar geleidelijk werd het matige tot strenge vorst. Op sommige plaatsen vroor het 's nachts twintig graden. De Zuiderzee was dichtgevroren. De strenge kou hield aan tot 12 januari. Daarna was januari opvallend zacht met temperaturen van ongeveer twaalf graden.

Zondag 30 oktober 1790 werd er weer turf verdeeld door de lutherse kerk. Voor het eerst werd nu ook de aantallen vermeld die verstrekt werden: Lammertje Barner 10 tonnen, Crisje Bos 10 tonnen, Trijntje Croon 10 tonnen, Ytje Sijbrands Keyzer 8 tonnen, Hendrik Kruunbergen 10 tonnen, Aaltje de Lange 12 tonnen, Jan Martens 10 tonnen, Andries Hendriksz. Smit 20 tonnen, Geesje Vollers 9 tonnen en Jurgen Voortman 16 tonnen. Dat jaar werd er geen onderstand (gedeeltelijke steun voor armen) gegeven.

In 1791 kreeg Hendrik 10 tonnen turf, en in de jaren 1792 tot en met 1796 steeds 8 tonnen turf[99]. Toch was deze steun vanuit de

[99] biografische beschrijving Jürgen Voortman (1743-1812) (archief Vortmes)

1698, Zuideinde 48 (blauwe pijl), kaart Monnickendam in Atlas De Wit (KB, detail)

kerk niet genoeg om zijn gezin in leven te houden, zoals uit het hierna volgende zal blijken.

Want op 12 mei 1798 werd Hendrik in staat van beschuldiging gesteld[100]. Hij werd er van verdacht drie schapen te hebben gestolen. De hoofdofficier verklaarde aan de rechters te Monnickendam dat op het erf van een huis, eigendom van C.W. Wijning, dat voorheen bewoond was door Hendrik Kruunbergen, drie schapenvellen waren opgespit, die begraven lagen onder een perenboom[101]. Twee daarvan bleken verrot. Het derde vel, zo werd ingeschat, had daar ongeveer twee of drie maanden begraven gelegen. Toen nog was Hendrik de bewoner van dat huis. Daarom bestaat het vermoeden dat hij deze diefstal had gepleegd. Vervolgens werd Hendrik verhoord, maar hij ontkende. Vervolgens is in de tuin van het huis van C.W. Wijning, die het huis inmiddels verhuurde aan Hendrik Vrijling, onderzoek gedaan, maar Vrijling was niet thuis. Daarom werd het verhoor uitgesteld tot dinsdagmorgen.

Op de rechtszitting van 9 juni 1798 te Monnickendam bleek Hendrik in een nader verhoor bekend te hebben. Hij had enige jaren, tot begin mei 1798, in een huis met erf gewoond aan het Zuideinde[102] te Monnickendam. De tuin werd na zijn vertrek omgespit. Daarbij waren drie schapenvachten gevonden, die grotendeels verteerd en verrot waren. Omdat er al geruime tijd in de wijde omtrek schapen waren vermist, die kennelijk gestolen waren, was dat aanleiding om Hendrik op 12 mei 1798 te verhoren. Alhoewel hij dat aanvankelijk ontkende, bekende Hendrik in een nader verhoor op 15 mei 1798 inderdaad de vellen in die tuin te hebben begraven. En bovendien bekende hij de diefstal van een

[100] beschuldiging H. Kruunbergen 12 05 1798 (Waterlands Archief 17/3564)
[101] biografische beschrijving Jürgen Voortman (1743-1812) (archief Vortmes)
[102] het huidige adres van het huis is Zuideinde 48 te Monnickendam

2014, boerderij tussen Broek in Waterland en Monnickendam

2010, de cel achter het Cipiershuis in Monnickendam (Siem Koerse, VOM 2010)

schaap van de plaats van Claas Fraaij in de Purmer en nog twee schapen uit een land aan de Purmerdijk bij de Purmerbrug.

Hendrik is vervolgens op 15 mei 1798 in volledige hechtenis genomen. Hij zal in één van de twee cellen hebben gezeten in het Cipiershuis, dat naast het stadhuis zat. Dat huis was lange tijd in gebruik als woning. Bij een vergroting van de woonruimte in de jaren 60 is één cel afgebroken. De andere zit er nog, in de steeg tussen Cipiershuis en Museum de Speeltoren[103]. De afgebroken cel zat naast de andere, op de plek waar op de foto de witgepleisterde onderbouw is te zien. In het nog bestaande pand aan de Middendam 3 is nu een bedrijf gevestigd dat flexwerkplekken verhuurt.

Na nog eens vijf maal verhoord te zijn, heeft Hendrik bekend inderdaad de schapen te hebben gestolen. De bekentenis kwam, volgens het rechtbankverslag, zonder afgedwongen bekentenis op de pijnbank ("buiten pijn en banden van ijser")[104]. Hij verklaarde er in 1797 regelmatig op uitgegaan te zijn om schapen te stelen en bekende, naast de diefstal waarvan hij al werd verdacht, ook nog twee andere schapen te hebben gestolen.

Samenvattend:

- in september 1797 een schaap uit een land voor de Hofstede van Jan Kloek in de Purmer;
- in oktober 1797 een schaap uit een land bij Broek in Waterland bij de draaibrug;
- eveneens in oktober 1797 een schaap uit het land van Claas Fraaij in de Purmer;
- en daarna nog twee schapen uit het land van Cornelis Middelbeek vooraan in de Purmer.

---

[103] het cellencomplex achter de Middendam, S. Koerse (Ver. Oud M'dam 2010)

[104] de pijnbank was net vóór 1798 afgeschaft

2010, cel achter Cipiershuis in Monnickendam (S.Koerse, Ver. Oud M'dam 2010)

De schapenvellen van de diefstallen in september en oktober had hij in zijn tuin begraven. De vellen van de schapen die hij het laatst had gestolen, heeft hij in het water gegooid, achter het grote pakhuis.

De Hoofdofficier eiste vanwege de herhaalde veediefstallen de doodstraf. Hendrik zou op het schavot voor het stadhuis van Monnickendam met de strop om het leven worden gebracht. Er werd bepaald dat zijn dode lichaam vervolgens nog enige tijd tentoongesteld zou blijven hangen. Pas daarna zou hij worden begraven.

Vervolgens smeekte Hendrik om clementie: "De gevangene bidt op zijnen knieën om vergiffenis, versoekt om soveel mogelijk verzagting van straf, seggende door swaare armoede en honger tot deese misdaad over gehaald te zijn, ten blijke dienende dat hij al het vlees van de gestoolen schapen heeft opgegeeten en niets van verkogt" [105].

De rechters hielden de zaak nog even aan. Maar uiteindelijk bleken ze toch enigszins gevoelig voor Hendriks verklaring. De doodstraf werd in het vonnis van 19 juni 1798, in naam van het Bataafsche Volk, omgezet in een levenslange verbanning uit Holland. Maar, zo overwogen de rechters, er moet een voorbeeld worden gesteld, ter bescherming van de veiligheid van andermans eigendommen. Daarom moest hij eerst nog enige tijd op het schavot voor het stadhuis van Monnickendam staan, met een bord op zijn borst waarop zijn misdrijf stond vermeld, en een koord om zijn hals, dat aan de galg was gebonden. Vervolgens werd hij met de roede gegeseld door de scherprechter en gebrandmerkt[106]. Daarna zou zijn verbanning uit het gewest Holland ingaan, voor altijd, “sonder

[105] verhoor Hendrik Kruunbergen 9 juni 1798 (criminele rol, WA 17/3564)
[106] vonnis Hendrik Kruunbergen 19 juni 1798 (criminele rol, WA 17/3564)

1902, v.l.n.r. Speeltoren, Cipiershuis, Waag (Rijksd. Cultureel Erfgoed nr. 1947)

immer of ooit daar in wederom te mogen komen op pene swaarder straffe". Ook werd hij veroordeeld tot betaling van de kosten van justitie en zijn gevangenis.

Op 23 juni 1798 is het vonnis voltrokken. Zoals gebruikelijk was, werd door de stadstimmerman een schavot gebouwd tegenover het stadhuis. Daarop vond de openbare geseling en het brandmerken plaats. Gewapende wachten, bierdragers, turf- en korendragers werden daaromheen geplaatst, en in de buitenste schil de rest van het volk[107].

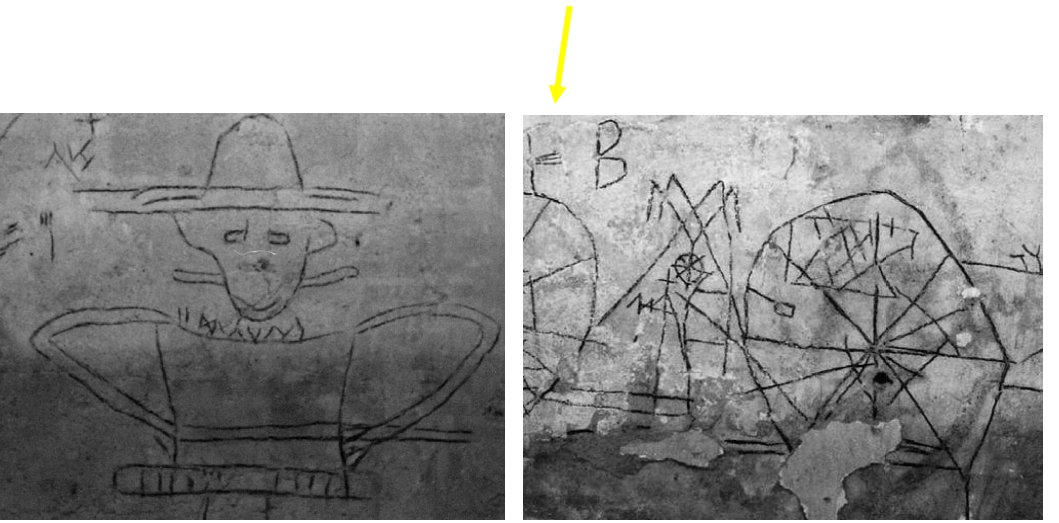
Hendrik heeft dan 43 dagen in de gevangenis gezeten. Het Comité van Justitie van de stad Monnickendam verklaarde dat Hendrik geen goederen of middelen bezit waaruit hij de kosten van zijn gevangenschap en de kosten van justitie kan betalen[108].

Op het eerste gezicht is het niet fijn om te weten van criminele voorouders af te stammen. Maar bij nadere beschouwing valt dat mee, want de moraal van het verhaal is dat Hendrik niet uit pure slechtheid tot de diefstal van vijf schapen is gekomen, maar uitsluitend om zijn vrouw en kinderen te eten te kunnen geven. Wat is beter? Je gezin laten verhongeren of dan toch maar een schaap stelen? Het pleit voor Hendrik dat hij dat laatste heeft gedaan. Daaruit blijkt dat hij alles overhad voor zijn gezin. Wie weet danken wij zelfs ons bestaan aan deze daad. Want wij zouden er immers niet zijn geweest als zijn zoon Adriaan van de honger was omgekomen (zie schema op bladzijde 147).

Hendrik was vanwege zijn verbanning met ingang van 23 juni 1798 uit Monnickendam vertrokken. Jannetje en de kinderen bleven in Monnickendam wonen.

---

[107] Monnickendam een veilige stad? Charles de Groot (Ver. Oud M'dam, 2010)
[108] uitvoering straf H. Kruunbergen 23 juni 1798 (Waterlands Archief 17/3564)

2010, fragment muren in cel Monnickendam (S. Koerse, Ver. Oud M'dam, 2010)

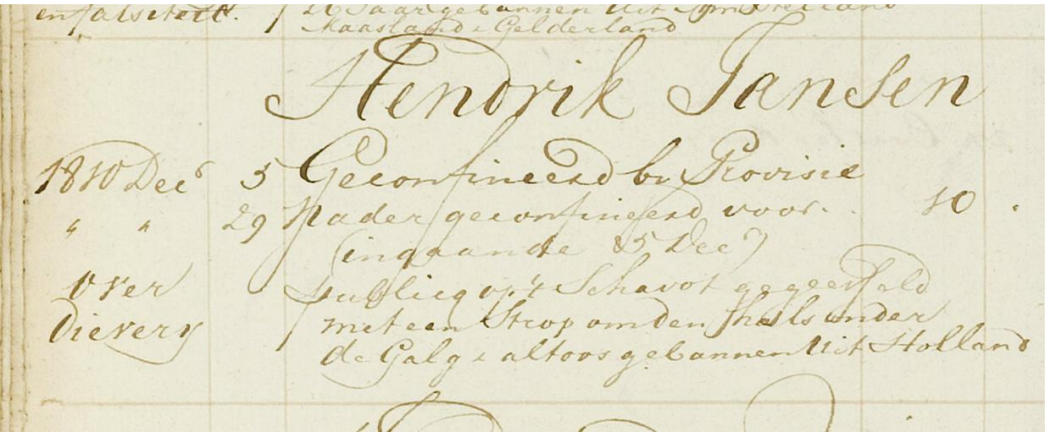
1927, haven, Speeltoren, Cipiershuis, cellen: gele pijl (Rijksd. Cultureel Erfgoed)

Op 26 mei 1799 wordt Marretje Krümberg geboren. De doop wordt aanvankelijk geweigerd. Hendrik was immers sinds 23 juni 1798 verbannen uit Holland. Hij kon dus de vader niet zijn. Nadat Hendrik vervolgens met een handgeschreven briefje op 2 juni verklaarde toch wel de vader te zijn, wordt het kind alsnog gedoopt op 6 juni 1799 in de pastorie van de Lutherse Kerk te Monnickendam[109]. Hendrik was dus ook na zijn verbanning nog in Monnickendam geweest. Hoe kan Jannetje anders zwanger geraakt zijn van Hendrik? Dat moet een spannende ontmoeting geweest zijn, want er stonden zware straffen op overtreding, ook voor degene (Jannetje) die de banneling had geholpen. Er is natuurlijk ook een kleine kans dat ze haar kinderen tijdelijk bij anderen had ondergebracht, om vervolgens naar een plaats te kunnen reizen buiten het gewest Holland om Hendrik te ontmoeten. Dat laatste is toch minder waarschijnlijk. Reizen is duur, en geld hadden ze niet. Ook Jannetje niet.

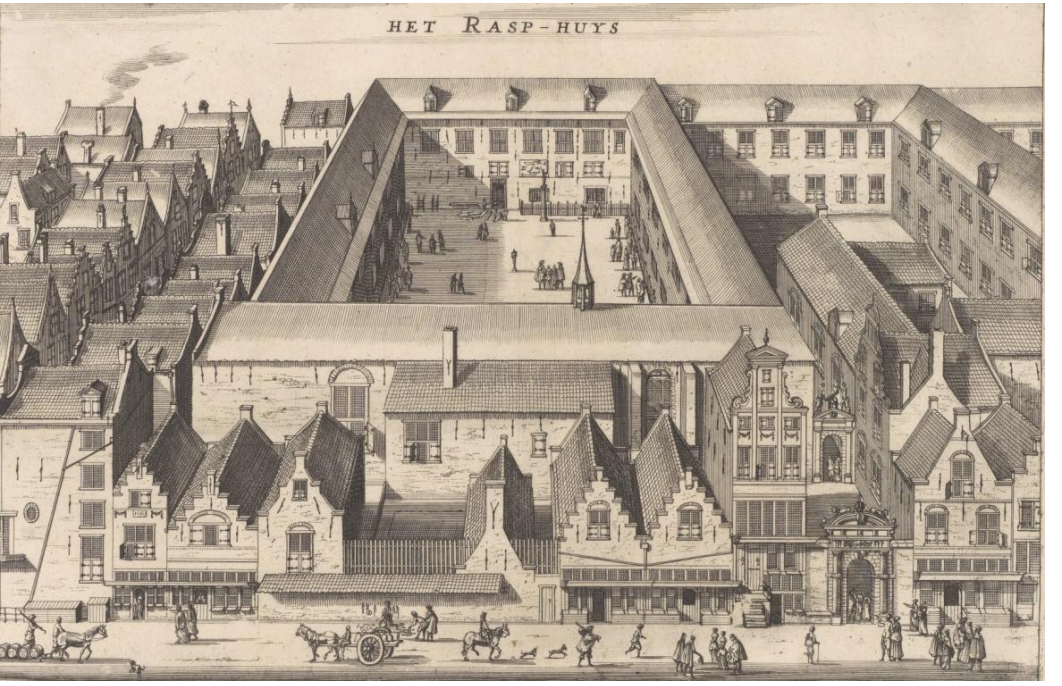
Dat blijkt opnieuw bij de uitdeling van turf op zondag 4 november 1798 door de lutherse kerk. Nu Hendrik was verbannen uit Holland, stond Jannetje op de uitdelingslijsten. Ze kreeg van de kerk acht tonnen turf en ook onderstand (geldelijke steun). De winter van 1798-1799 was een erg strenge winter, vandaar dat op zondag 3 februari 1799 besloten werd tot het uitdelen van extra turf. Omdat men een beperkte voorraad had, werd er eerst aan de armen uitgedeeld: Jannetje Appel kreeg 150 turven, Trijntje Barends 150 turven, Crisje Bos 300 turven, Jochem Hoppe 300 turven, Ytje Sijbrands Keyzer 150 turven, Maartje Cornelis Kroes 150 turven, Christiaan Meijer 150 turven. Van de in totaal 20 beschikbare tonnen turf, werden 65% uitgedeeld aan de allerarmsten. De rest werd verdeeld onder de overige gegadigden.

Op zondag 3 november 1799 kreeg Jannetje Appel vijf tonnen turf

[109] doopakte Marretje Krümberg 2 juni 1799, Monnickendam, Lutherse Kerk

Henrik Jansen
1810 Dec 5 Geconfineerd bij Provisie
29 Nader geconfineerd voor 10.
(ingaande de 15 Dec)
Over Dievery
Publiek op 't Schavot gegeeseld
met een Strop om den Hals onder
de Galg alhoos gebannen uit Holland

1810, tuchthuisboek Rasphuis, Heiligeweg, Amsterdam (Stadsarch A'dam 345/1)

1663, Rasphuis, rechts onderaan het poortje op de Heiligeweg (SAA)

en onderstand en ook op zondag 26 oktober 1800 kreeg Jannetje turf en onderstand[110]. En daarna? Jannetje stierf in Monnickendam op 22 oktober 1827. Ze bleef in haar eentje verantwoordelijk voor de zorg en opvoeding van hun kinderen. Ze trouwde niet opnieuw. Ook Hendrik niet. Zouden ze elkaar nog hebben gezien na zijn verbanning in 1798? Een jaar later hadden ze nog wel contact, zo bleek uit het briefje dat hij in 1799 schreef op basis waarvan hun dochter Marretje toch gedoopt kon worden. Zou dat contact gebleven zijn? We weten het niet.

En Hendrik? Die trok zich klaarblijkelijk niets aan van zijn verbanning uit Holland. Niet alleen had hij kans gezien om Jannetje in Monnickendam zwanger te maken, maar ook was hij op het dievenpad gegaan in Amsterdam. Misschien wilde hij toch in de buurt van zijn vrouw en kinderen blijven? In Amsterdam wordt hij in 1810 wegens dieverij veroordeeld tot tien jaar cel (rasphuis).

Op 5 december 1810 werd Hendrik in voorlopige hechtenis genomen en in het Rasphuis op de Heiligeweg opgesloten. Tijdens een rechtszitting op 29 december 1810 in het stadhuis werd hij tot 10 jaar rasphuis veroordeeld wegens dieverij. Omdat het stadhuis op de Dam in 1808 door Koning Napoleon was opgeëist als paleis, waren bestuur en rechtspraak van Amsterdam verhuisd naar de Prinsenhof (nu Hotel The Grand) op de Oudezijds Voorburgwal. Dat zou het stadhuis blijven tot de oplevering van de Stopera in 1988. Hendrik werd dus in de Prinsenhof berecht. Uiteraard paste het niet om een schavot te hebben zo vlak voor het Koninklijk Paleis. Dat werd dus in 1808 verhuisd van de Dam naar de Waag op de Nieuwmarkt. Op de dag van zijn veroordeling werd Hendrik publiek op het schavot op de Nieuwmarkt gegeseld en met een strop om de hals onder de galg gezet. In het tuchthuisboek staat

[110] biografische beschrijving Jürgen Voortman (1743-1812) (archief Vortmes)

1812, het schavot op de Waag, Nieuwmarkt, Amsterdam (Gevangenismuseum)

1805, schavot Stadhuis op de Dam (Stadsarch. A'dam, dagboek C. Andriessen)

nog vermeld dat hij voor altijd verbannen wordt uit Holland[111]. Zijn verbanning in Monnickendam was in Amsterdam dus niet bekend. De stedelijke overheden hadden duidelijk geen gegevens uitgewisseld. De in Monnickendam uitgesproken verbanning had Hendrik niet verhinderd gewoon naar Amsterdam te gaan, zonder dat iemand hem had aangesproken op zijn verbanning. Zijn brandmerk zal hem ook niet in de weg hebben gezeten, want dat werd sinds de zeventiende eeuw niet meer in het gezicht gedaan maar meestal op bovenarm, rug of schouder. Dus zolang hij gekleed was, kon niemand dat brandmerk zien. Maar waarom was hij dan toch weer uit stelen gegaan? Onderhield hij op afstand toch nog zijn vrouw en kinderen in Monnickendam? Het is niet meer te achterhalen.

Het Rasphuis te Amsterdam was voor die tijd heel modern. Het was de eerste Europese strafgevangenis speciaal bedoeld voor "ongheneselijcke schelmen" en "schadelijcke ledighgangers". Het stond model voor soortgelijke inrichtingen in heel Europa. Dit tuchthuis werd rond 1600 in het oude Clarissenklooster aan de Heiligeweg gevestigd. In de volksmond kreeg het al snel de naam Rasphuis, omdat de gevangenen tropisch hardhout tot poeder moesten raspen voor de bereiding van verfstoffen. De gevangenen werden ook wel roodhuiden genoemd, omdat ze onder het rode hardhoutstof zaten. Het Rasphuis is in 1815 opgeheven en in 1892 afgebroken. Tegenwoordig resteert slechts het toegangspoortje aan de Heiligeweg. Op de plek van de gevangenis is nu winkelcentrum Kalvertoren gevestigd, tussen Singel en Kalverstraat.

De oude poort die toegang gaf tot het Rasphuis, met de woorden "Castigatio" en een afbeelding van de stedenmaagd met een zweep in haar hand, geflankeerd door twee geboeide mannen, is nog

[111] tuchthuisboek, Hendrik Jansen, 5 december 1810 (SAA 345/1)

1700 ca, gevangenen zagen hardhout in het Rasphuis, Heiligeweg (SAA)

2017, de Rasphuispoort op de Heiligeweg, zicht vanaf de Voetboogstraat

altijd te zien aan de Heiligeweg. Het opschrift op het fries citeert de Romeinse moralist Seneca: “Virtutis est Domare Quae Cuncti Pavent” oftewel: “Wilde beesten moet je temmen”.

Hoe zag het dagelijks leven in het Rasphuis eruit? Er golden strenge regels. Zo werden nieuwe gedetineerden twee weken in een donkere cel op een dieet van water en brood gezet. Andere disciplinaire maatregelen waren: verscherping van de ketening, afranseling met de roe op de binnenplaats van de inrichting en een verblijf op “het rooster” (gehangen boven een waterput) gedurende maximaal vijf dagen. Een belangrijke dagvulling voor gezonde gevangenen was het raspen van tropisch hout. Twee aan twee voerden de gevangenen, in de werkhokken, hun arbeid uit. Soms aan de voeten geketend, bewogen zij een zware raspzaag over de blokken hardhout. Het Rasphuis diende per week driehonderd pond geraspt hout aan de verfindustrie af te leveren. Er kon zelfs geld aan verdiend worden: door overwerk te verrichten konden de gevangenen “Rasphuismunten' verdienen”. Voor deze munten kon de gedetineerde extra eten of drinken krijgen. Zwakkeren moesten weven of hout sprokkelen. Hardwerkende gevangenen kregen calorierijk eten, maar geen ontbijt: 's middags erwten, paardenbonen en gort, ‘s avonds karnemelk met gort van haver en gerst, dit alles aangevuld met boter en vet. Ook kregen ze elke dag twee pullen bier, één keer per week stokvis en één keer per week gezouten of gerookt vlees of spek. Personen die niet wilden werken zouden zijn opgesloten in een kelder die onder water werd gezet, zodat de gevangene, voorzien van een emmer, letterlijk moest kiezen tussen pompen of verzuipen.

Welke ontberingen Hendrik in deze gevangenis heeft moeten doorstaan weten we niet. Hij maakte de tien jaar rasphuis niet vol, omdat hij na anderhalf jaar al op 19 juni 1812 in de gevangenis overleed. Zo eindigde zijn tragische leven op 62 jarige leeftijd.